

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนในชาติ ต่างก็ยอมรับกันว่า กำลังอยู่ในสภาพวิกฤติ ซึ่งได้ลุกลามเป็นวงกว้างทั้งในระดับนักการเมือง ข้าราชการ หรือคนในแวดวงอาชีพต่างๆ สังคมไทยนั้นนับวันยิ่งเสื่อมทรามไปในทางความประพฤติ ขาดซึ่งคุณธรรมจริยธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณธรรมความซื่อตรง แม้ว่ารัฐบาลจะได้ให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวอย่างมากก็ตาม ภาพที่เห็นชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุกวัน ก็คือ การทุจริตคอร์รัปชัน การทำร้ายชนเผ่ากันเป็นข่าวไม่เว้นแต่ละวันและได้แพร่ระบาดไปทั่วสังคมไทย ซึ่งทั้งหมดนั้นเกิดมาจากการไม่ซื่อตรงต่อกัน ปัจจุบันสังคมไทยได้ประสบปัญหาและมีความบกพร่องในด้านความซื่อตรงที่ดำรงอยู่ในทุกภาคส่วน โดยที่ความไม่ซื่อสัตย์ไม่ซื่อตรงของผู้นำหรือบุคลากรทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้นถูกสะท้อนออกสู่สังคม ในขณะที่บุคคลดังกล่าวได้กระทำความผิด หรือกระทำการอันไม่ซื่อตรง แต่โดยส่วนใหญ่แล้ว ก็ไม่ได้รับการลงโทษ ทั้งในทางกฎหมายและการลงโทษทางสังคมแต่อย่างใด ทำให้เยาวชนได้เห็นและซึมซับแบบอย่างที่ไม่ดีในด้านปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การกระทำความผิดศีลธรรมอันดีงามทั้งในภาครัฐและเอกชนที่ยังมีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกระดับชั้น ทุกวงการ

ในส่วนของนักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศกนั้น นักเรียนมีการด่าทอ ล้อเลียนชื่อพ่อแม่ จนบางครั้งเป็นเหตุให้เกิดการทะเลาะ ขกต้อย ทำร้ายร่างกาย ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุหลักเกิดจากการที่นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติตามหลักศีล ๕ คือไม่สามารถรักษาศีลของตนได้ครบถ้วน ขาดความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เคารพผู้ใหญ่ ขาดระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ไม่ซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น พุดคุยตลอดเวลาแม้ขณะที่ครูกำลังจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นผู้ไม่รู้จักกาลเทศะ นักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศกซึ่งเป็นชายล้วนถ้าเป็นผู้ที่รักษาศีล ๕ ได้ครบถ้วนบริบูรณ์แล้ว การทะเลาะวิวาท การพุดคุยไม่ถูกกาลเทศะซึ่งเป็นปัญหาอย่างหนักใน ยุคปัจจุบันก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะผู้ที่มีศีลมีธรรมย่อมมีความสงบ เป็นผู้ที่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ผู้ที่มีสมาธิที่ดี ในยามที่มีปัญหาเกิดขึ้นย่อมมีสติในการแก้ปัญหาด้วยปัญญาอันลุ่มลึก คิดใคร่ครวญไตร่ตรองในปัญหา และหาทางออกได้ด้วยปัญญา โดยไม่ต้องใช้กำลังมาหักกัน ซึ่งถ้ามีแบบอย่างที่ดีจากผู้นำให้เยาวชนได้เห็น ได้เรียนรู้ ตลอดจนระบบการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบที่เอื้อต่อการพัฒนา จะทำให้เกิดพลังในการปลูกฝังความซื่อตรง ผู้วิจัยเห็นว่าหากแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น สิ่งสำคัญยิ่งที่จะต้อง ปลูกฝังก็คือความซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น จะต้องสร้างและพัฒนาให้มีขึ้น แก่นักเรียนซึ่งยังเป็นเยาวชน เป็นผู้ที่สามารถพัฒนาให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทั้งโดยส่วนตน สังคมและประเทศชาติ สามารถปลูกฝังความซื่อตรงให้เกิดมีขึ้นในตนและเป็นผู้ที่รู้จักเสียสละ ไม่ มุ่งหวังแต่ให้ตนได้รับประโยชน์ โดยไม่สนใจว่า

ตำแหน่ง หน้าที่การงาน ชื่อเสียง ทรัพย์สินเงินทอง สิ่งของจะได้มาด้วยความไม่ซื่อสัตย์ หรือโกงใครมา ก็ตาม ซึ่งหากบุคคลผู้นั้นมีคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะความซื่อตรงในตนเองแล้วก็จะไม่ทำในสิ่งที่ ไม่ถูกต้อง ไม่ทำเพื่อให้ตนเองได้ในสิ่งที่ต้องการด้วยการกระทำการทุจริตคอร์รัปชันโดยเด็ดขาด

พุทธทาสภิกขุ กล่าวถึงความซื่อตรงในทศพิธราชธรรม ๑๐ ประการ ว่า “อาชชะวัง” ความซื่อตรง ความเปิดเผย ไม่เกิดโทษเกิดภัย ไม่เกิดอันตรายใดๆ เป็นที่ไว้วางใจ ซื่อตรงตั้งแต่ ตนเอง คือความเป็นมนุษย์ของตนเอง และซื่อตรงต่อผู้อื่นซึ่งเกี่ยวข้อง โดยสรุป คือ ต้อง ซื่อตรง ต่อหน้าที่ที่จะต้องทำ ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง ให้ซื่อตรง ให้เพียงพอ ให้เหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์ นี้เรียกว่าความซื่อตรง^๑

ช่วงเวลาที่ผ่านมามะเห็นได้ว่านักเรียน กระทำผิดกฎระเบียบวินัยมากขึ้น มาโรงเรียนสาย ขาดการตรงต่อเวลา ขาดการรับผิดชอบต่อการงานที่ได้รับมอบหมาย นิ่งดูตาย เห็นแก่ตัว ขาดน้ำใจ เป็นผู้ที่ไม่เสียสละต่อสังคมและส่วนรวม ไม่รู้จักกาลเทศะ เช่น เล่นกันและพูดคุยนินทาในขณะทำ กิจกรรมหน้าเสาธง ขณะทำการเรียนการสอน และขณะประชุมระดับ โดยไม่สนใจและไม่ให้ความเคารพยำเกรงสถานที่และครูอาจารย์ เกิดความเสื่อมโทรมทางด้านจิตใจ นักเรียนกำลังห่างเหินจาก ศีลธรรมมากขึ้น จึงจำเป็นต้องเร่งรัดจัดระเบียบและพัฒนาไปในทุกๆ ด้าน ด้วยการออก กฎระเบียบและการให้การศึกษาอบรม วิธีนี้แม้จะมีบทลงโทษเพื่อให้เกิดความกลัวในการกระทำผิด แต่การลงโทษเป็นการลงโทษจากภายนอก จึงไม่ค่อยจะมีผลนัก ผู้วิจัยมองว่าการให้การศึกษาอบรม เป็นการปลูกฝังสมาชิกในสังคมให้เยาวชนมีจิตสำนึกว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรเป็นคุณ อะไรเป็นโทษ ผู้วิจัยเห็นว่าถ้าจะให้ได้ผลระยะยาวจริงๆ นั้นจะต้องจัดระเบียบสังคมด้วยการให้การศึกษาอบรมตาม หลักศาสนาสอนให้เขาเป็นคนดี โดยการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของนักเรียน ซึ่งยังเป็นเยาวชนให้มาก ยิ่งขึ้น โดยสถานศึกษาจะต้องปรับปรุงหลักสูตรโดยบรรจุเนื้อหาวิชาด้าน คุณธรรมจริยธรรมลงในหลักสูตรให้มากขึ้น นิมนต์พระภิกษุมาช่วยสอนช่วยอบรมให้ความรู้ด้าน คุณธรรมจริยธรรม ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ด้านการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมเข้ากับเนื้อหาวิชา หลัก และจะต้องนำพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลรายวิชา ด้วย คุณธรรมและจริยธรรมในทันทีที่ควรปลูกฝังให้มีขึ้นกับนักเรียนก็คือความซื่อตรง จากหลักธรรมคำสอน ของศาสนา ให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลตามหลักธรรมของศาสนา โดยปลูกฝังให้เป็นคนมีความซื่อตรงต่อ ตนเองก่อน แล้วการจะซื่อตรงต่อสิ่งอื่นนั้น ก็จะตามมาเป็นอย่างดี และต้องซื่อตรงกับตนเองทุกเรื่อง แม้แต่เรื่องเล็กน้อยก็ต้องซื่อตรงและมีสัจจะทั้งต่อตนเองและผู้อื่นด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนซึ่งยังเป็นเยาวชนควรได้รับการปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธ โดยนำหลักไตรสิกขา ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการสั่งสอนให้มีความซื่อตรง สอนให้เห็นโทษของการทำชั่ว ทำสิ่งที่ไม่ดี ให้กลัวบาปกรรมที่จะตามมาจนไม่กล้า ทำบาป และมุ่งมั่นในการกระทำแต่ความดี ทำจิต ให้ใสและบริสุทธิ์ จนเกิดปัญญาในการรู้คิดเพื่อเสริมสร้างพัฒนาสติ พัฒนาทุกคนให้ตื่นรู้ ตื่นตัว รู้คิด แยกแยะผิดถูกผิดชอบชั่วดีได้ด้วยตนเอง มีความละเอียดใจ ^๒ เกรงกลัวต่อบาปอกุศล การประพฤติ ปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ได้ครบบริสุทธิ์บริบูรณ์ นำหลักไตรสิกขาไปใช้ในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้

^๑ พุทธทาสภิกขุ, **ทศพิธราชธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๔๙), หน้า ๒๒-๒๕.

^๒ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**, (พิมพ์ครั้งที่ ๑๑/๒ กรุงเทพมหานคร: เอส. อาร์. พรินตติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑.), หน้า ๔๗๐.

ซื่อตรง ไม่คดโกง มีความสุจริตจริงใจและยุติธรรมเกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างยั่งยืน และก่อให้เกิดประโยชน์ต่างๆ ตามมาทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเบื้องหน้า จนเป็นผู้หนึ่งที่ได้สร้างประโยชน์ให้กับตนเอง สังคมและประเทศชาติ ใน การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนนั้น จึงควรปลูกฝังให้เกิดมีขึ้นในตนตั้งแต่เยาว์วัย ประกอบกับสถาบันหลักของสังคมทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา รวมทั้งสถาบันศาสนา ต้องร่วมกันพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดความเข้มแข็งในการปลูกฝังหล่อหลอม กล่อมเกลาสมาชิกในสังคม ให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม เมื่อนักเรียนได้นำหลักธรรมคำสอนความซื่อตรงไปใช้มาปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง ก็ย่อมก่อให้เกิดความซื่อตรงทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ

โดยในมุมมองของผู้วิจัยมองตามหลักพระพุทธศาสนาเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนไม่ได้เป็นคนเลวมาแต่กำเนิด หรือเพราะชาติกำเนิด สามารถที่จะปลูกฝังและพัฒนาได้ ดังที่พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสไว้ว่า “คนจะเชื่อว่าเป็นคนเลวเพราะชาติกำเนิดก็หาไม่ได้ จะเชื่อว่าเป็นพราหมณ์เพราะชาติกำเนิดก็หาไม่ได้ แต่เชื่อว่าเป็นคนเลวเพราะกรรม เชื่อว่าเป็นพราหมณ์เพราะกรรม”^๓

ดังนั้นจึงเชื่อได้ว่าการดำเนินชีวิตเพื่อเป็นคนดีมีความซื่อตรง ตามหลักพระพุทธศาสนาแล้ว ถ้าชาวพุทธและเยาวชน ได้ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนแห่งองค์พระศาสดาองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอนก็คือ หลักโอวาทปาฏิโมกข์ ซึ่งเป็นคำสั่งสอนให้มนุษย์ละชั่ว ทำแต่กรรมดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า “การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำกุศลให้ถึงพร้อม การทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว นี้คือ คำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย”^๔ ความสะอาดจะมีเพราะน้ำ (ศัคคีสิทธิ์) ที่คนจำนวนมากพากันไปอาบก็หาไม่ ผู้ใดมีสัจจะ มีธรรม ผู้นั้นจึงจะเป็นผู้สะอาด”^๕

การนำหลักคำสอนความซื่อตรงขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประพฤติปฏิบัติตน ดังพระโอวาทปาฏิโมกข์ของพระพุทธองค์ ทั้ง ๓ ประการ มาเป็นแบบอย่างในการปลูกฝังความซื่อตรงในเยาวชนของสังคมไทย และสามารถนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อ ให้เป็นคนดีมีความซื่อตรงตามหลัก พระพุทธศาสนาและเป็นคนดีของสังคมต่อไปด้วยการไม่ทำบาป (ความชั่ว) ทั้งปวง ทำกุศลให้ถึงพร้อม กระทำแต่กรรมดีทำจิตใจให้บริสุทธิ์^๖ คัมภีร์อินทรีทั้ง ๖ ได้เข้าใจชัด อินทรี ๖ อยู่เสมอ ดำรงตนอยู่ในธรรม ยินดีในความซื่อตรงและอ่อนโยน ล่วงพ้นกิเลสเครื่องข้องได้ละทุกข์ทั้งหมดได้เด็ดขาด ได้ชื่อว่าเป็นปราชญ์ ไม่ยึดติดในอารมณ์ที่ได้เห็น ได้ฟัง และได้รับรู้”^๗ เมื่อบุคคลยึดมั่นในศีลธรรมเชื่อมั่นในการทำแต่ความดี รู้และปฏิบัติตามหลักศีล ๕ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงงามตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ โดยนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน สังคมในชุมชนที่เกี่ยวข้องและประเทศชาติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเมื่อถึงพร้อมด้วยบุญ ผู้พัฒนาศักยภาพตนด้วยการพัฒนาจิต ปัญญา ผู้ฉลาดในประโยชน์ ย่อมมีจิตที่มุ่ง ศึกษาในไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ด้วยการไม่ทำชั่ว มุ่งแต่ทำความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ เป็นการพัฒนาจิต ปัญญา ปฏิบัติตน

^๓ พ.ศ. (ไทย) ๒๕/๑๔๒/๕๓๒.

^๔ พ.ศ. (ไทย) ๒๕/๑๘๓/๙๐.

^๕ พ.ศ. (ไทย) ๒๕/๔๖/๘๑.

^๖ มั่น เสือสูงเนิน, “การพัฒนาตนตามแนวทางพระพุทธศาสนา” , สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓) หน้า ๓๔๐-๓๔๓.

^๗ พ.ศ. (ไทย) ๒๕/๒๕๓/๕๕๙.

ตามหลักคำสอนในพระอริยมรรคมีองค์ ๘ เพื่อให้ถึงความหลุดพ้นคือพระนิพพาน เป็นผู้ที่มีความ
อาจหาญ ซื่อตรง เคร่งครัด วาง่าย อ่อนโยนและไม่เย่อหยิ่ง ไม่ชวนชววยการงานต่างๆ ที่จะทำให้จิต
ฟุ้งซ่าน ไม่พูดคุยเพื่อเจ้า ไม่คลุกคลี มั่วสุม ปล่อยวางหน้าที่รับผิดชอบที่ทำให้จิตต้องฟุ้ง เพื่อการ
พัฒนาปัญญาเข้าสู่ความวิมุตติ ปลอดภัย ด้วยการมุ่งบำเพ็ญสมณธรรมเป็นหลัก

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา วิเคราะห์ การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธ แก่นักเรียน เพื่อช่วยให้
โรงเรียนและสังคมไทยอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ไม่หวาดระแวงและทะเลาะกัน โดยผู้วิจัยได้ เลือก
ศึกษานักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒/๑ เป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยเห็นว่า
โรงเรียนทวีธาภิเศกนั้นเป็นโรงเรียนชายล้วน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒/๑ นั้น เป็นวัยที่
อยู่ในช่วงของความซุกซน อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ อยู่ในวัยที่กำลังเข้าสู่วัยรุ่น อยากรู้ อยากเห็นอยาก
ลอง ซึ่งอยู่ในช่วงวัยตั้งแต่ ๑๒ -๑๕ ปี ซึ่งผู้วิจัยอยากรู้ว่่านักเรียนในกลุ่มดังกล่าวนี้มีพฤติกรรมการ
ปฏิบัติตนด้านความซื่อตรงอยู่ในระดับใด และเห็นว่าเป็นเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยที่พัฒนาได้ และ
โรงเรียนทวีธาภิเศกนั้นยังเป็นโรงเรียนกลุ่มแกนนำในการพัฒนาศักยภาพเสริมสร้างความซื่อตรง
(สังกัด สพม. เขต ๑) ด้วย เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถ พึ่งพาตนเองได้อย่างมีความสุข มีความพอดี มี
ภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในจิตตนได้อย่างชัดเจน ไม่ยึดเอาความโลภ
โกรธ หลง แต่อาศัยเป็นเครื่องมือเพื่อยังชีวิตตนให้อยู่ได้ทั้งกายและจิต ใจ ท่ามกลางกระแสความ
เปลี่ยนแปลง สามารถเอาชนะกิเลสที่เกิดขึ้นในใจตนเองได้ด้วยธำมรงค์ปฏิบัติที่เที่ยงธรรม เข้าใจชีวิตแม้ใน
ยามวิฤติหรือมีปัญหาแก้ไขได้ไม่ตกสามารถแก้ไขปัญหา แก้ไขสถานการณ์ได้ด้วยปัญญา และด้วยการ
ประพฤติตรง ไม่โกหกหลอกลวง พูดแต่ความจริง ไม่ละโมภ ลวงโลกและปิดบังอำพราง มีความซื่อตรง
ต่อกันและกัน ตรงต่อหน้าที่ ตรงไปตรงมา มีความสุจริตจริงใจและยุติธรรม

ในที่นี้ผู้วิจัยนำหลักไตรสิกขามาปลูกฝังแก่นักเรียน สร้างหัวใจซื่อตรงเพื่อจะได้อยู่ร่วมกัน
อย่างสันติสุข ด้วยการ นำหลักธรรมคำสอนการประพฤติปฏิบัติตน ตามโอวาท พระปาฏิโมกข์ของ
พระพุทธเจ้า ทั้ง ๓ ประการ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข ด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา
ด้วยการปฏิบัติ ตนเป็นคนดี เป็นผู้มั่นคงในศีลในธรรม อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข
มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาปอกุศล เป็นผู้ที่มีเหตุผลยอมรับความจริง มีความมั่นใจ รู้รับผิดชอบ
และสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นผู้ที่มีศักยภาพ มีศีลมีธรรม มีความซื่อตรง โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา
มาเป็นเครื่องมือพัฒนาปรับเปลี่ยนวิธีคิดและช่วยกันปลูกฝังความซื่อตรงด้วยการนำหลักธรรมคำสอนใน
พระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง จนสามารถฝังรากลึกลงในจิตใจเยาวชนได้อย่างยั่งยืน

จากการที่ได้ศึกษาค้นคว้ามานั้น ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีผู้ใดได้ทำการศึกษาเรื่อง วิเคราะห์การ
ปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องนี้เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อการพัฒนา
เยาวชน สังคม และประเทศชาติ ผู้วิจัย จึงมีความสนใจมุ่งมั่น ศึกษาใคร่รู้ถึงการปลูกฝังความซื่อตรง
แนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก เพื่อจะได้นำไปปลูกฝังให้นักเรียนซึ่งยังเป็นเยาวชนเป็นผู้ที่มี
ความซื่อตรงตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อพัฒนาให้คนดีเป็นคนดีตลอดไป เพื่อจะได้ ร่วมกันสร้างสังคมไทยให้
เป็นสังคมแห่งความซื่อตรง ช่วยกันพัฒนาประเทศชาติ บ้านเมืองให้น่าอยู่ และสงบสุข มีความ
เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไปในอนาคตอย่างยั่งยืน โดย นำการปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธ แก่นักเรียน
โรงเรียนทวีธาภิเศก ไปทดลองกับกลุ่มผู้เรียนวิชาคุณธรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒/๑ ผู้วิจัยมี
ประเด็นปัญหาในการศึกษาอยู่ ๓ เด้นหลัก ๆ ดังนี้ ๑) ความซื่อตรงตามหลักพระพุทธศาสนา เป็น

อย่างไร ๒) การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศกเป็นอย่างไร ๓) ต้องการ
ศึกษาวิเคราะห์การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก เพื่อประโยชน์ต่อการ
พัฒนาเยาวชนและประเทศชาติต่อไป โดย การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ใน
การศึกษาไว้ดังนี้

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความเชื่อตรงตามหลักพระพุทธศาสนา
- ๑.๒.๒ เพื่อปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก
- ๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ ความเชื่อตรงตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๒ การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศกเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๓ ศึกษาวิเคราะห์การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ/ภาคสนาม โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร
ปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ พระไตรปิฎกและข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่
คัมภีร์ อรรถกถารวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร หนังสือวารสาร เอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่
เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ จากนั้นด้านรายละเอียดการอธิบายผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล
จากเอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล อภิปรายผล
และเสนอแนะโดยนำเสนอในรูปแบบของการเรียบเรียงเอกสารตามกรอบของการวิจัย โดยผู้วิจัย
กำหนดขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ไว้ ๔ ด้าน ดังนี้

- ๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา
- ๑.๔.๒ ขอบเขตด้านบุคคล
- ๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่
- ๑.๔.๔ ขอบเขตด้านเวลา

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา : วิเคราะห์ การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียน
โรงเรียนทวีธาภิเศก โดยการศึกษาจาก

- พระไตรปิฎก คัมภีร์ อรรถกถา ฎีกา ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อตรง

- เอกสาร หนังสือวารสาร เอกสารงานวิจัยต่างๆ และข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความซื่อตรง

โดยมีประเด็น การศึกษาวิเคราะห์ ๓ ประการ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาความซื่อตรงตามหลักพระพุทธศาสนา ๒) เพื่อปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก ๓) เพื่อวิเคราะห์การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านบุคคล

- ศึกษากลุ่ม ทดลองคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒/๑ โรงเรียนทวีธาภิเศก (เป็นกลุ่มที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคุณธรรมจริยธรรมแนวพุทธ) จำนวน ๕๐ คน และโดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่มีชื่อเสียงและมีความสำคัญที่สร้างคุณประโยชน์ให้กับพระพุทธศาสนาและประเทศชาติ ได้แก่ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิองค์กรคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม/องค์กรมหาชน) ผู้แทนครูโรงเรียนทวีธาภิเศก (เฉพาะกลุ่มที่เป็นแกนนำพัฒนาศักยภาพเสริมสร้างความซื่อตรงตามแนวทางพระพุทธศาสนา) รวม นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนครู ทั้งหมด ๑๗ รูป/คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

- การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาแนวคิดทฤษฎีรูปแบบการปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒/๑ โรงเรียนทวีธาภิเศก (เป็นกลุ่มที่มีการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคุณธรรมจริยธรรมแนวพุทธ) ด้วยการตอบแบบสอบถามและการสังเกต

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านเวลา

ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสร้างเครื่องมือ และการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เริ่มตั้งแต่ มิถุนายน ๒๕๕๙ – กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ รวม ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย ๑ ปี ๘ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ ความซื่อตรง หมายถึง การแสดงออกทางกาย วาจา และใจ ตามหลักไตรสิกขาเป็นคนพูดจริงทำจริง อย่างตรงไปตรงมา พูดอย่างไรทำอย่างนั้น ไม่เหลาะแหละ ไม่อ้อมค้อม ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

๑.๕๒ นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒/๑ โรงเรียนทวีธาภิเศก เฉพาะกลุ่มที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคุณธรรมจริยธรรม แนวพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๑ (สพม. ๑) ซึ่งเป็นเยาวชนผู้ที่มีพลังอันสำคัญที่จะสามารถช่วยกันเสริมสร้างความซื่อตรงและพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ในการสร้างชาติ สร้างคน สร้างความซื่อตรง

๑.๕.๓ การปลูกฝังความซื่อตรง หมายถึง การสั่งสอนอบรมหลักความซื่อตรงให้ นักเรียนให้ประพฤติปฏิบัติตนตรงตามความเป็นจริงโดย แสดงออกทางกาย วาจา และใจ อย่างตรงไปตรงมา ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม นำหลักความซื่อตรงไปประพฤติปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ไม่คด ไม่โกง ไม่อ้อปาทาง ไม่ หลอกลวง ลวงโลก มีความตรงไปตรงมา ปลูกฝังเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต และสำนึก รู้ แยกแยะผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อ การทำสิ่งที่ไม่ดีเป็นบาปอกุศล ไม่หาประโยชน์ใส่ตนในแนวทางที่ไม่ถูกต้อง

๑.๕.๔ หลักธรรมที่ส่งเสริมความซื่อตรง หมายถึง หลักธรรมที่นำมาใช้ในการปลูกฝังความซื่อตรง ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยนำเสนอหลักธรรมที่เกี่ยวข้องสำหรับการปลูกฝังความซื่อตรงดังนี้ คือ ไตรสิกขา หลักกุศลกรรมบถ ๑๐ หลักทริโอสัตตปปะ

๑.๕.๕ พฤติกรรมการปฏิบัติตน หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับความซื่อตรงต่อ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยการแสดงออกทางกาย วาจา ใจของนักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก

๑.๕.๖ การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธ แก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก หมายถึง การนำหลักธรรมคำสอน ที่เกี่ยวข้องกับความซื่อตรง มาให้ความรู้ความเข้าใจ โดยการให้การศึกษา เรื่อง ไตรสิกขา หลักกุศลกรรมบถ ๑๐ หลักทริโอสัตตปปะ ตลอดจนหลักธรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการอบรมบ่มนิสัยให้ผู้เรียนได้รู้จักแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ตลอดจนการตักเตือนให้เกิดสำนึกในความถูกต้อง ละอายชั่วกลัวบาป และปลูกฝังคุณธรรมความดีให้เกิดมีขึ้นในจิตใจของเยาวชนด้วยการสำนึกและนำมาประพฤติปฏิบัติตน เมื่อเติบโตขึ้นจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่ปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมได้เป็นอย่างดี เพื่อบ้านเมืองและสังคมจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบ สุข ทำให้สังคมเจริญขึ้น โดยนำมาปรับปรุงคุณภาพของมนุษย์และประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างมีความสุข

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ “ วิเคราะห์ การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก ” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๖.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๑. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวถึงความซื่อตรงไว้ใน “ธรรมานุญชีวิต” ว่า “อาชชวะ” ปฏิบัติการโดยซื่อตรง คือ ซื่อตรงทรงสัตย์ ไร้มายา ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความ

จริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน จะต้องมีส่วนจะเป็นผู้ดำรงมั่นอยู่ในความซื่อตรง ความจริงใจ เป็นคนพูดจริง ทำจริง และจริงใจต่อกัน จะทำอะไรก็ไว้วางใจซึ่งกันและกันได้^๘

๒. พุทธทาสภิกขุ กล่าวถึงความซื่อตรงไว้ใน ทศพิธราชธรรม ว่า “อาชชะวัง” เป็นความซื่อตรง ความเปิดเผย ไม่เกิดโทษเกิดภัย ไม่เกิดอันตรายใดๆ เป็นที่ไว้วางใจได้ ซื่อตรงตั้งแต่ตนเอง คือ ความเป็นมนุษย์ของตนเอง และซื่อตรงต่อผู้อื่นซึ่งเกี่ยวข้อง โดยสรุปมันก็ซื่อตรงต่อหน้าที่ ที่จะต้องทำ อีกนั่นแหละ ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง ให้ซื่อตรง ให้เพียงพอ ให้เหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์ นี่เรียกว่า ความซื่อตรง^๙

๓. พุทธทาสภิกขุ กล่าวถึงความซื่อตรงไว้ใน “บำเพ็ญบารมี” ว่า “สัจจะ” คือจริง เที่ยง ไม่หลอก มีความจริงต่อความเป็นมนุษย์ของตนเอง พูดจริง ทำจริง จริงต่อเวลา จริงต่อหน้าที่ การงาน จริงต่อเพื่อนมนุษย์ เมื่อพระพุทธเจ้าจะเป็นพระพุทธเจ้า พระองค์ท่านก็จริงต่อการที่จะเป็นพระพุทธเจ้า จึงทรงบำเพ็ญบารมี^{๑๐}

๔. สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) กล่าวไว้ใน “ธรรมานุกรม” ว่า สัจจะ คือ สิ่งที่มีอยู่จริง จะมีสิ่งอื่นรับรู้ว่ามีอยู่จริง เป็นอยู่จริง เป็นอยู่โดยภาวะของสิ่งนั้นเอง สิ่งที่มีอยู่จริงหรือความเป็นจริงในพระพุทธศาสนาก็คือสัจธรรมนั่นเอง ที่เรียกสิ่งที่มีอยู่จริงหรือความจริงว่า “สัจจะ” แปลว่าความจริง^{๑๑}

๕. ปัญญานันทภิกขุ กล่าวถึงกตัญญูไว้ในหนังสือ “ห่วงใย มอบแต่ลูกชายอันเป็นที่รักยิ่ง” ว่าเด็กดีต้องตื่นตัวระวังก้าวหน้า ทำงานแข่งกับเวลา เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม เชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่ อยู่ด้วยกันด้วยความรักซื่อสัตย์และกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ลูกมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อพ่อแม่ โดยตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ช่วยเหลือกิจการงานของพ่อแม่ ดำรงวงศ์สกุลให้คงอยู่ในทางที่ดีสืบไป ประพฤติตนให้ดีอันสมควรให้ได้รับมรดก ทำบุญอุทิศให้พ่อแม่เมื่อล่วงลับไปแล้ว มีความกตัญญู กตเวทิต่อมารดาบิดาและญาติผู้ใหญ่ พาพ่อแม่ไปพักผ่อนตามสมควร รักษาทรัพย์สมบัติที่มอบให้ รักษาหัวใจไม่ให้ต้องเสียใจ ยามป่วยไข้คอยดูแลอยู่ไม่ห่าง จงคิดว่าความกตัญญูของลูก คือความสุขของพ่อแม่^{๑๒}

๖. พระชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน กล่าวไว้ใน “๙๙ ธรรมวาทีข้อคิด” ว่า อาชชะวะ เป็นหลักปฏิบัติข้อ ๔ ในทศพิธราชธรรม เป็นคุณธรรมที่โบราณบัณฑิตได้บัญญัติไว้ก่อนสมัยพุทธกาล ซึ่งพระมหากษัตริย์ในอดีตได้ทรงถือปฏิบัติมา เป็นพระราชจริยวัตร แม้บุคคลผู้มีใช้พระเจ้าแผ่นดินก็ควรเจริญรอยตาม คำว่า “อาชชะวะ” เป็นการปฏิบัติภาระโดยซื่อตรง ไม่คด ไม่โกง ไม่กอบโกย ไม่โกงกิน ไม่แสสร้งแกล้งมายา หาผลประโยชน์โดยมิชอบ ปฏิบัติโดยสุจริต ในการเสด็จออกมหาสมาคมรับการ

^๘ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) , ธรรมบุญชีวิต , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๒๒-๒๔, ๔๓.

^๙ พุทธทาสภิกขุ, ทศพิธราชธรรม, (กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๔๙), หน้า ๒๒๕.

^{๑๐} พุทธทาสภิกขุ, บำเพ็ญบารมี, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๓.), หน้า ๑๑๘.

^{๑๑} สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) , ธรรมานุกรม , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๒๗), หน้า ๔๕๑.

^{๑๒} ปัญญานันทภิกขุ, ห่วงใย มอบแต่ลูกชายอันเป็นที่รักยิ่ง, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ม.ป.ป.), หน้า ๓, ๔๐-๔๑.

ถวายพระพรชัยมงคลพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคมหาราช พุทธศักราช ๒๕๕๒ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาทราช กรมพระราชวังบวรวิไชยชาญ พระราชทานพระบรมราโชวาท ความตอนหนึ่งว่า “ความเจริญนั้นคงจะสำเร็จผลเป็นจริงได้ ก็ด้วยทุกคนทุกฝ่ายในชาติ มุ่งที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เต็มกำลัง ด้วยสติรู้ตัว ด้วยปัญญา รู้คิด และด้วยความสุจริตจริงใจ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าสิ่งอื่นๆ” การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง สะอาด โปร่งใสตรวจสอบได้ มีความจริงใจต่อประชาชนและประเทศชาติ ความซื่อสัตย์ซื่อตรงที่ผู้นำทุกชั้นจะพึงระวังและปฏิบัติให้ได้โดยเคร่งครัดด้วยการปฏิบัติ ดังนี้ ๑) ซื่อตรงต่อบุคคล ๒) ซื่อตรงต่อเวลา ๓) ซื่อตรงต่อวาจา ๔) ซื่อตรงต่อหน้าที่ ๕) ซื่อตรงต่อความดี ๖) ซื่อตรงต่อตนเอง^{๑๓}

๗. สุเมธ ตันติเวชกุล กล่าวถึงความซื่อตรง เป็นธรรมสำหรับพระราชาไว้ใน “ใต้เบื้องพระยุคลบาท” ไว้ดังนี้ว่า อาชชว หรือความซื่อตรง อันได้แก่ การที่ทรงซื่อตรงในฐานะที่เป็นผู้ปกครองดำรงอยู่ในสัจสุจริต ซื่อตรงต่อพระราชสัมพันธ์มิตรและอาณาประชาราษฎร์^{๑๔}

๘. วิศิษฐ์ เดชกุญชร กล่าวถึงความซื่อตรงไว้ในหลักการทำงานและตำราของพระเจ้าอยู่หัวว่า พระองค์ท่านได้ใช้หลักการใด ตำราใดในการปกครองบ้านเมืองและหนึ่งในหลักการที่พระองค์ท่านได้นำมาประพฤติปฏิบัติด้วยความซื่อตรงสุจริตยุติธรรม ตามหลัก “ทศพิธราชธรรม” ซึ่งอยู่ในพระไตรปิฎก แปลว่า ธรรมะของพระราชา ซึ่งผู้ที่มีส่วนในการปกครองบ้านเมืองก็ต้องใช้ธรรมข้อเดียวกันนี้ และได้ให้ความหมาย ความซื่อตรง (อาชชวะ) แปลว่า ความซื่อตรงไม่มีมายา ทำงานด้วยความสุจริต จริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน^{๑๕}

๙. สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) กล่าวถึงหลักความซื่อตรง ไว้ใน “ทศพิธราชธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ว่า อาชชวะ หมายถึง มีการบริหารงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีอคติ มีความซื่อตรง ไม่ทุจริตต่อหน้าที่การทำงานเพื่อหาผลประโยชน์ มีภาพลักษณ์การแสดงออกที่น่าเชื่อถือได้ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น การให้บริการแก่สังคมด้วยความซื่อตรง^{๑๖}

๑๐. ปัญญานันท์ภิกขุ กล่าวถึงความซื่อตรงไว้ใน “อิสระแห่งชีวิตและการอยู่เหนืออำนาจของจิตใจ” ว่า สัจจะเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย คือความจริง ลักษณะพระพุทธศาสนาจะต้องได้พบความจริง ได้เห็นจริง ให้รู้จริง ให้ได้จริง เป็นกลาง พิจารณาเหตุผลให้เข้าใจให้ถูกต้องตามจริง จะเห็นความจริง เข้าใจจริง จะพบพระพุทธศาสนา คือความจริง^{๑๗}

๑๑. ปัญญานันท์ภิกขุ ได้กล่าวไว้ใน “กตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี” ว่าเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ทำให้มนุษย์รู้จักการกระทำหน้าที่อันเหมาะสมของตนเองโดยเริ่มจากความ

^{๑๓} พระชัยวัฒน์ธมมวฑฺฒโน, ๙๙ ธรรมวาทะข้อคิด, (กรุงเทพมหานคร: เลี้ยงเลี้ยงการพิมพ์, ๒๕๕๒.), หน้า ๑๗-๒๐.

^{๑๔} สุเมธ ตันติเวชกุล, ใต้เบื้องพระยุคลบาท, (กรุงเทพมหานคร: มติชน, ๒๕๔๓), หน้า ๒๗๒๒๗๓.

^{๑๕} วิศิษฐ์ เดชกุญชร, วันพ่อแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร: อานวยการพิมพ์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓๑.

^{๑๖} สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน), ทศพิธราชธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕, หน้า ๗๑.

^{๑๗} ปัญญานันท์ภิกขุ, อิสระแห่งชีวิตและการอยู่เหนืออำนาจของจิตใจ, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, มปป.), หน้า ๑๑.

รับผิดชอบต่อตนเองความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในสถาบันครอบครัวโดยบิดามารดาทำหน้าที่ในฐานะ บพการีและบุตรธิดาปฏิบัติหน้าที่ต่อบิดามารดาในฐานะผู้มีความกตัญญูทดแทนที่อันจะขยายผลในระดับ สังคมที่กว้างออกไปช่วยให้โลกอยู่รอดไม่มีปัญหาปัญหาความไม่ซื่อสัตย์ไม่ซื่อตรง การคดโกง ปัญหา สงครามปัญหาความโหดร้ายทารุณไล่ฆ่าข่มขืนปัญหาการเมืองปัญหาเศรษฐกิจ ฯลฯ ก็จะมีหมดไป^{๑๘}

๑๒. โคลเบิร์ก (Kohlberg) ได้คิดวิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีระบบการ ให้คะแนนอย่างมี ระเบียบ แบบแผน ผู้ที่จะใช้วิธีการให้คะแนนระดับพัฒนาการทางจริยธรรม จะต้องได้รับการอบรม เป็นพิเศษ^{๑๙} โคลเบิร์ก เชื่อว่า ในการวัดขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น จะต้องใช้เหตุผลเชิง พหุติกรรมเพียงอย่างเดียวเท่านั้น^{๒๐} พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลจากการพัฒนาการของโครงสร้าง ทางความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม พบว่า ส่วนมากการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กจะไม่ถึง ขั้นสูงสุดในอายุ ๑๐ ปี แต่จะมีการพัฒนาขึ้นอีกหลายขั้นจากอายุ ๑๑ -๒๕ ปี การใช้เหตุผลเพื่อการ ตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จะแสดงให้เห็นถึงความเจริญของจิตใจของบุคคล การใช้ เหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้เหตุผล ที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นตามลำดับของวุฒิภาวะทางปัญญา โคลเบิร์ก ได้ศึกษาการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมของเยาวชนอเมริกัน อายุ ๑๐ -๑๖ ปี และได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น ๓ ระดับ (Levels) แต่ละระดับแบ่งออกเป็น ๒ ขั้น (Stages) ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรมของโคล เบิร์กมีทั้งหมด ๖ ขั้น^{๒๑}

๑๓. พระราชมงคลบัณฑิต (ปู่ สุจินโณ) กล่าวไว้ว่า การประกอบอาชีพ ประกอบกิจการ ในทางสัมมาอาชีวะ จึงควรใส่ใจใคร่สนใจสนใจให้รู้จักทั้งทำให้รู้จักทั้งให้ คือ ให้ขยันหมั่นเพียรในการคู้ย เชี่ยวหาทรัพย์สินในดินสินในน้ำ เพราะว่าทรัพย์ส่วนนี้เป็นของกลางมีตาชั่งอยู่บนผิวโลกทั่วทุกตัว แดน ไม่อดไม่ยาก ผู้มีดวงตา คือปัญญาและความเพียรอันแรงกล้า ย่อมได้เป็นเจ้าของ แห่งทรัพย์ ส่วนนี้ เว้นแต่ผู้บอด มีปัญญาเท่าหางอึ่ง ทั้งเกียจคร้าน ย่อมไม่ได้เป็นเจ้าของแห่งทรัพย์ การคู้ยเชิย หาทรัพย์ในดินในน้ำนั้นคือการทำอะไรทำสวนทำนา เป็นต้น ให้รู้จักหัวใจของกิจการงานนั้น เมื่อทำอะไร ให้รู้จักหัวใจไร้ เมื่อทำสวนให้รู้จักสวน เมื่อทำนาให้รู้จักหัวใจนา เมื่อรู้จักแล้วต้องทำให้ถูกใจมัน แม้ถึง กิจการทุกแผนกบรรดา มีในโลกก็ควรสำเหนียกให้รู้หัวใจมันและทำให้ถูกใจมัน เมื่อผู้ทำรู้จักใจมันและ ทำให้ถูกใจมันแล้ว จักอำนวยผลให้เป็นอย่างงามทุกประการ^{๒๒}

^{๑๘} ปัญญานันท์ภิกขุ, กตัญญูทดแทนที่เป็นเครื่องหมายของคนดี(กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๓๖), หน้า ๖๗.

^{๑๙} Kohlberg, L. "Stages and Sequence : The Cognitive Developmental Approach to Socialization", *Handbook of Socialization Theory and Research*, (Chicago : Rand McNaiiy and Company, 1969), p. 391.

^{๒๐} Kohlberg, L. "Development of Moral Character and Moral Ideology", in *Review of Child Development Research*, (Connecticut : Printers, Inc. , 1976), p. 32.

^{๒๑} ทยุฎีพัฒนาการทางสติปัญญา , [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.baanjomyut.com/library_2/intellectual_development_theory/01.html, [๒๗ ส.ค. ๒๕๕๗].

^{๒๒} พระราชมงคลบัณฑิต, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิง พระพรหมมุนี (ปู่ สุจินโณ ป.ธ.๙) , (กรุงเทพมหานคร : รมธรรม, ๒๕๔๓), หน้า ๓๑๐-๓๑๑.

๑๔. ณรงค์ โชควัฒนา ได้กล่าวถึงความเชื่อตรงไว้ว่า การปฏิบัติตนที่เหมาะสม เช่น ขยัน อดทน สร้างความเชื่อถือ (สร้าง Credit) คบคนดี ไม่สร้างศัตรู ตรงไปตรงมาไม่เอาเปรียบคนอื่น คำนวณปฏิบัติ สรุปบทเรียน ทบทวนอดีต คาดคิดสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โอกาสนั้นบางที ๑๐ ปีมาครั้งเดียว บางที ๑ ปีมาหลายครั้ง เพราะฉะนั้นต้องศึกษาหาความรู้ให้มีพร้อมอยู่เสมอ โอกาสไม่ใช่เป็นของทุกคน แต่โอกาสเป็นของคนที่มีพร้อมที่สุดเท่านั้น ด้วยการนำเอาเรื่องอดีตมาทบทวน เปรียบเทียบกับปัจจุบัน เพื่อคาดคะเนอนาคตให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่อาศัยเวลาผสมผสาน กับ ความสามารถความอดทนและความพยายาม หลายอย่างประกอบกันขึ้น รูปกายดับ (แต่) ความดี ชื่อเสียงทั้งหลายหาดับตามไปด้วยไม่^{๒๓}

๑๕. เกษม บุญศรี กล่าวถึงความเชื่อตรงไว้ใน “บารมีสาธิต” ว่า พระพุทธองค์ทรงแสดง เรื่องสัจจะเพื่อการแสวงหาพระโพธิญาณ และความหมายของสัจจะ ความสัตย์จริง ได้แก่ จริ่งทางกาย คือ ทำจริง, จริ่งทางวาจา คือ พูดจริง จริ่งทางใจ คือ ตั้งใจทำจริงๆ^{๒๔}

๑๖. ส. ผ่องสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงความเชื่อตรง ไว้ในคัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์ ภาค ครอบครัวยุบอุ่น ดังนี้ในส่วนลึกๆ ของมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะยากดีมีจนจะเป็นสามัญหรือกษัตริย์ ต่างก็มีคำถาม ค้างใจอยู่ประการหนึ่งเหมือนกันว่า เราเกิดมาทำไม อะไรคือเป้าหมายชีวิตที่แท้จริงของชีวิต เราเกิดมาเพื่อปิดนรกให้แก่ตัวเอง เพื่อทำความดี แก้ไขปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น จนกว่าจะหมดกิเลสไปพระนิพพานในชาติใดชาติหนึ่ง เกิดมาเพื่อเข้าใจโลกและชีวิตว่า คนเราตายแล้วไม่สูญ ตายแล้วต้องไปเกิดอีกนับชาติไม่ถ้วน ตราบใดยังปรารถนากิเลสในตัวเองยังไม่หมด ก็ยังต้องเกิดอีกต่อไป กรรมดี กรรมชั่ว ทำแล้วมีผลแน่นอน ส่งผลทั้งชาตินี้ ชาติหน้าไม่หายไปไหน นรกสวรรค์มีอยู่จริง นรกเป็นที่ลงโทษทัณฑ์ของผู้ที่ทำชั่วมามากแถมเช่นคนโกงกิน คิดไม่ซื่อต่อชาติบ้านเมือง คดโกงต่อผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน ถูกสาปแช่งต่างๆ นาๆ แล้วจะมีความสุขอยู่ได้อย่างไรส่วนสวรรค์นั้นเป็นที่อยู่ของผู้ที่ทำดีมามาก เรายกระดับจิตใจให้สูงขึ้นด้วยการสั่งสมบุญบารมี มุ่งหวังว่า ชาติใดชาติหนึ่งในเบื้องหน้า เมื่อมีบุญบารมีเต็มส่วนแล้ว ก็จะสามารถปราบกิเลสในตัวได้หมดพ้นจากทุกข์อย่างถาวร เข้านิพพานตามพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปได้ในที่สุด^{๒๕}

๑.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงแสดงอรรถาธิบาย คำว่า “อาชวะ” ในพระราชนิพนธ์เรื่อง “ทศบารมีในพุทธศาสนาเถรวาท ตอนหนึ่งว่า “พระมหากษัตริย์จะต้องมีพระอัธยาศัยประกอบด้วยความเที่ยงตรงต่อประชาชนทั่วไป ไม่ทรงคิดลวง หรือประทุษร้าย

^{๒๓} ณรงค์ โชควัฒนา, อนุสรณ์ในงานพระราชทานดินฝังศพ นายเทียม โชควัฒนา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประสานศิลป์ ๒๕๓๔), หน้า ๒๙-๕๑.

^{๒๔} เกษม บุญศรี, บารมีสาธิต, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสมัย, ๒๕๑๓), หน้า ๒๔๑.

^{๒๕} ส. ผ่องสวัสดิ์, คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์ ภาค ครอบครัวยุบอุ่น, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๒๑๑-๒๑๕.

ผู้ใด”^{๒๖} พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้วยความซื่อตรง ทรงยึดมั่นอยู่ในหลักแห่งอาชวธรรม โดยไม่ทรงเอนเอียงเปลี่ยนแปลงไป พระองค์ทรงโดดเด่นเป็นสง่า ประทับอยู่ในดวงหทัยของพสกนิกรชาวไทยตลอดมา ก็เพราะทรงมีพระราชอัธยาศัยซื่อตรงซื่อสัตย์ ปฏิบัติพระราชกรณียกิจ เสมอกันหมดไม่ทรงเอนเอียงหรือหันไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็จังหวัดใดภาคไหน หรือนับถือศาสนาอะไรก็ตาม^{๒๗}

๒. ธนพัต สุระแสง ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามหลักทศพิธราชธรรม” ไว้ดังนี้ว่า อาชวะความเป็นผู้ตรงนั้น ก็คือ ความไม่มีมายาสาโดยประพตติดต่อผู้อื่นด้วยความจริงใจของตน มีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ไร้คอร์รัปชันโดยสิ้นเชิง คงเส้นคงวาในนโยบายเพื่อความมั่งคั่งของชาติบ้านเมือง ผู้นำทางการเมืองผู้ก่อปรด้วยข้อธรรมแห่งการเสียสละ ความซื่อตรง ความเป็นผู้อ่อนโยนยอมเป็นเสนหีให้ผุ้กโมตรีเข้ากันได้กับคนทุกระดับและเป็นที่รักของหมู่ชน มีความผูกพันเข้มแข็ง เป็นพลังอำนาจทางการเมืองอย่างแท้จริงที่ได้รับความรักความศรัทธาสนับสนุนจากประชาชน^{๒๘}

๓. ภาณุพล ภูเขา ได้ให้ความหมายและนิยามศัพท์ หลักความซื่อตรงไว้ในงานวิจัยเรื่อง “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” ดังนี้ว่า อาชวะ คือ ซื่อตรง ทรงสัตย์ ผู้ปกครองจะต้องไม่กลัวหรือถือฝักถือฝ่ายในเวลาปฏิบัติหน้าที่ที่มีความจริงใจในความตั้งใจ และไม่หลอกลวงสาธารณชน ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักทศพิธราชธรรม เป็นธรรมสำหรับตัวผู้บริหารที่จะต้องมีทุกคนที่จะเป็นผู้นำ เพราะคนเราทุกวันนี้ขาดคุณธรรมมาก ฉะนั้นการบริหารงานทุกหน่วยงานต้องมีผู้นำไว้สำหรับบริหาร^{๒๙} ผู้นำจะต้องมีคุณธรรม เช่น หลักทศพิธราชธรรมสำหรับตัวผู้นำทุกท่าน และได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ ราชธรรม ๑๐ หรือ ทศพิธราชธรรม^{๓๐} คือ ธรรมของพระราชา, กิจวัตรที่พระเจ้าแผ่นดินควรประพฤติ, คุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมือง, หรือธรรมของนักปกครอง ซึ่งประกอบด้วย

๑) ทาน (การให้) คือ สละทรัพย์สิ่งของ บำรุงเลี้ยง ช่วยเหลือประชาราษฎร์ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

๒) ศีล (ความประพฤติดีงาม) คือ สำรวมกายและจิตวาาร ประกอบแต่การสุจริต รักษาจิตดีคุณ ให้ควรเป็นตัวอย่าง และเป็นทีเคารพนับถือของประชาราษฎร์

^{๒๖} สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, “ทศบารมีในพุทธศาสนาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะอักษรศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔), หน้า ๑๖๗.

^{๒๗} สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ คอลัมน์หน้าต่างศาสนา โดย สารโจน์ กาลศิริศิลป์, ในข่าวสดรายวันที่ ๒๘ ส.ค. ๕๓, หน้า ๓๑, ความซื่อตรง, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.dhammadjak.net> [๑๗ มิ.ย. ๒๕๕๗].

^{๒๘} ธนพัต สุระแสง, “ภาวะผู้นำของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามหลักทศพิธราชธรรม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๖๖.

^{๒๙} ภาณุพล ภูเขา, “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๕, ๕๕-๕๖.

^{๓๐} รายละเอียดใน ขุ.ชา. ๒๘/๒๔๐/๘๖.

๓) ปริจาคะ (การบริจาค) คือ เสียสละความสุขสำราญ ตลอดชีวิตของตน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

๔) อาชวะ (ความซื่อตรง) คือ ซื่อตรงทรงสัตย์ ไร้มาया ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน

๕) มัทวะ (ความอ่อนโยน) คือ มีอัธยาศัย ไม่เย่อหยิ่งหยาบคายกระด้าง ถือองค์ มีความสง่าเกิดแต่ท่วงทีที่ริยาสุภาพนุ่มนวล ละมุนละไม ให้ความจงรักภักดี

๖) ตปะ (ความทรงเดช) คือ แฝดเผากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำย่ำยีจิต ระวังยับยั้งข่มใจได้ มีความเป็นอยู่สม่ำเสมอ หรืออย่างสามัญ มุ่งมั่นแต่จะบำเพ็ญเพียร

๗) อักโธระ (ความไม่โกรธ) คือ ไม่กลัวกราด ลุอำนาจความโกรธ จนเป็นเหตุให้วินิจฉัยความและกระทำการต่างๆ ผิดพลาดเสียหาย มีเมตตาประจักษ์

๘) อวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) คือ ไม่บีบคั้นกดขี่ เช่น เก็บภาษีชู้ดริต หรือเกณฑ์แรงงานเกินขนาด ไม่หลงระเหิรอำนาจ ขาดความกรุณา หาเหตุเบียดเบียนลงโทษอาชญาแก่ประชาราษฎร์ผู้ใด เพราะอาศัยความอาฆาตเกลียดชัง

๙) ชันติ (ความอดทน) คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ ถึงจะลำบากกายเหนื่อยหน่ายเพียงไร ก็ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกย่ำถูกหยันด้วยคำเสียดสีถากถางอย่างไร ก็ไม่หมั่นกำลังใจ ไม่ยอมละทิ้งกรณีที่บำเพ็ญโดยชอบธรรม

๑๐) อวิโรธนะ (ความไม่คลาดธรรมดา) คือ วางองค์เป็นหลักหนักแน่นในธรรมคงที่ ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหว เพราะถ้อยคำที่ดีร้าย ลากสัการะ หรืออิฏฐารมณ์ อนิฏฐารมณ์ใดๆ สติมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรม นิติธรรม คือ ระเบียบแบบแผน หลักการปกครอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

๔. พระสุพัฒน์ อนุบาลโย (พลรักษา) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง “การนำความซื่อสัตย์ มาใช้เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวไทย” ดังนี้ ความซื่อสัตย์มีความสำคัญต่อตนและบุคคลอื่น ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ตนควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงและสงบสุข ความซื่อตรงมีความสำคัญต่อองค์กรพระพุทธศาสนา เช่น ทำให้ชาวพุทธ ได้รักษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้สืบต่อไป ความซื่อสัตย์ต่อกัลยาณมิตร เช่น ทำให้เกิดความรักความเคารพนับถือวางใจ จริ่งใจต่อกัน เพื่อสร้างสัมพันธ์ไมตรีอันดีงามต่อกันทั้งสองฝ่าย ความซื่อสัตย์ต่อสังคม เช่น ทำให้เกิดความสงบสุขสามัคคีของสังคม ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เช่น ทำให้เป็นบุคคลที่ตั้งอยู่ในคุณธรรม มีความประพฤติที่ดีงามทางกาย วาจาและทางใจ^{๓๑)}

๕. พระครูสุวรรณธรรมภาณ ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวิสุทธิมรรค” ดังนี้ พบว่าเป็นการดำเนินชีวิตตามหลักความจริงในทางธรรมชาติของมนุษย์ พระองค์ทรงสั่งสอนการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมเพื่อให้เกิดความสงบสุขและความสงบสุขจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องอาศัยสัจจะเป็นเครื่องควบคุมในการปฏิบัติ สัจจะ หมายถึงความ

^{๓๑)} พระสุพัฒน์อนุบาลโย (พลรักษา) “การนำความซื่อสัตย์ มาใช้เสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๓๔.

ข้อสัตย์สุจริตต่อความจริง มีความคิดเห็นที่เป็นจริง พูดตามเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่เป็นจริง ซึ่งหมายรวมถึงความจริงทางจิตใจ ความจริงทางวาจา ความจริงทางกาย^{๓๒}

๖. พงศ์พัชรา สัมพันธ์รัตน์ ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมด้านความกตัญญูท่เวทีต่อมารดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ : กรณีศึกษาโรงเรียนทวิธาภิเศก เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร” สรุปได้ดังนี้ สถานะความเป็นบุตรนั้นมีผลต่อความกตัญญูท่เวทีด้านท่านเลี้ยงเรามาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ อาจมีสาเหตุมาจากสภาพครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูสิ่งแวดล้อม ความใกล้ชิดและผูกพันภายในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ) ได้กล่าวถึงความกตัญญูไว้ว่า คนในสมัยโบราณเขามองเห็นการณ์ไกล และถือว่าความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่สำคัญและมีความจำเป็นแก่สังคม สอนให้ลูกมีความกตัญญูท่เวทีต่อมารดาบิดา ไม่ประทุษร้ายมารดาบิดา และผู้มีพระคุณ สอนให้ลูกมีความกตัญญู ให้ลูกปฏิบัติต่อมารดาบิดา ปู่ ย่า ตา ยาย ให้บุคคลรู้จักเคารพนบนอบนับถือผู้มีพระคุณ ตอบแทนพระคุณแผ่นดินด้วยใจที่ซื่อตรง คือการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี เป็นตัวอย่างที่ดี มุ่งกระทำแต่ความดีเพื่อประโยชน์สุขทั้งส่วนตนและส่วนรวม^{๓๓}

๗. พระมหาสุภาวัฒน์ ชุตินันโต(สุฑา) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบแนว ความคิด เรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ในทรรศนะของพุทธปรัชญาเถรวาทกับซิกมันด์ฟรอยด์ ” ผลการวิจัยพบว่า การแสดงออกทางกาย วาจาและสิ่งที่สืบเนื่องมาจากจิตที่อยู่ภายใน มีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องมีพฤติกรรมสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม นักจิตวิทยามนุษย์นิยมมีความเชื่อว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์เป็นผู้ใฝ่ดี พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของบุคคลเกิดมีขึ้นเพราะสังคมและสิ่งแวดล้อมชักนำให้เป็นไป พฤติกรรมนิยมเชื่อว่ามนุษย์แรกเกิดมานั้น ไม่ได้มีชั่วภายหลังจะเป็นไปตามสภาพแวดล้อมและทิศทางของการพัฒนาพฤติกรรม ที่ถูกกำหนดโดยการวางเงื่อนไข พุทธปรัชญาเถรวาทถือว่าพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมาไม่ว่าจะอยู่ในที่เปิดเผยหรือในที่ลับล้วนเป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบาทแห่งการกำหนดวิถีทางของชีวิตทั้งสิ้น ผลของพฤติกรรมจะมีการทำงานแบบลูกโซ่ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดแยกกันไม่ออก พฤติกรรมในอดีตย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมที่กำลังทำในปัจจุบันและทำในอนาคต ตราบใดที่พฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นพฤติกรรมที่มีกิเลสและพฤติกรรมที่ชั่ว ย่อมก่อให้เกิดชีวิตในทางที่เป็นทุกข์ส่วนพฤติกรรมที่ดี ย่อมส่งผลต่อชีวิตในทางที่เป็นความสุขใจทางใจ^{๓๔}

^{๓๒} พระครูสุวรรณธรรมาภรณ์ , “การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในวิสุทธิชาดก”, **วิทยานิพนธ์ภาษาศาสตรมหาบัณฑิต**(บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า บทคัดย่อ.

^{๓๓} พงศ์พัชรา สัมพันธ์รัตน์ , “การศึกษาพฤติกรรมด้านความกตัญญูท่เวทีต่อมารดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ : กรณีศึกษาโรงเรียนทวิธาภิเศก เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙๑.

^{๓๔} พระมหาสุภาวัฒน์ชุตินันโต (สุฑา), “การศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ในทรรศนะของพุทธปรัชญาเถรวาทกับซิกมันด์ฟรอยด์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘) หน้า บทคัดย่อ.

๘. พระมหาเรื่องเดช ศรีประสม ได้กล่าวไว้ในงานวิจัย เรื่อง “มโนทัศน์ เรื่องสัจจะในพุทธปรัชญาเถรวาท” สรุปได้ดังนี้ สัจจะในพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นสัจจะทางกาย วาจา ใจ ของบุคคล แบ่งออกเป็น ๓ ประการ ดังนี้ กล่าวคือ ประการที่ ๑ สัจจะทางกาย ประการที่ ๒ สัจจะทางวาจา ประการที่ ๓ สัจจะทางใจ ผู้มีสัจจะย่อมประพฤติปฏิบัติดีตามหลักอริยมรรคมีองค์ ๘ สกตกันนวิวิชา ตัณหา และอุปาทาน เมื่อมนุษย์ได้ประพฤติปฏิบัติดีตามหลักอริยมรรคมีองค์ ๘ (ไตรสิกขา) กล่าวคือ ปฏิบัติตามหลักสิกขา ๓ ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา ย่อมพบสัจจะ คือความจริงในพระอริยะ ย่อมถึงซึ่ง สัจจะ ความจริง และพระนิพพานในที่สุด^{๓๕}

๙. พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ โอนมปญฺโญ/กองสินธุ์) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัย เรื่อง “ศึกษา การแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ” ด้วยหลักกตัญญู กตเวทิตาธรรมกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนา เห็นว่าการตอบแทนสูงสุดที่บุตรพึงกระทำต่อมารดาบิดา ได้แก่การสามารถทำให้มารดาบิดามีศรัทธา คือความเชื่ออย่างถูกต้อง มีศีล คือกาย วาจา ใจ ที่ไม่ เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีจาคะ คือการเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีปัญญา คือความรู้แจ้งเห็นจริง ในสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง^{๓๖}

๑๐. ละมัย สุวรรณสิงห์ ได้กล่าวไว้ในงานวิจัย เรื่อง “การเปรียบเทียบคุณธรรมด้านความ รับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและความกตัญญูกตเวทิตาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่มีการอบรม เลี้ยงดู เช่าวีปัญญาและเช่าวารมณแตกต่างกัน ดังนี้ โดยกล่าวถึง ความซื่อสัตย์ว่า เป็นการประพฤติ ปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น โดยกล่าวถึงพฤติกรรมของผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ไว้ ๔ ประการ ดังนี้

ประการที่ ๑ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองกล่าวคือ ความรู้สึกรับผิดชอบ มีความละเอียด เกรงกลัวต่อการกระทำผิด

ประการที่ ๒ ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่กล่าวคือ ไม่เอาเวลาทำงาน ไปใช้ทำประโยชน์ ส่วนตน

ประการที่ ๓ ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล กล่าวคือ มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ต่อมิตร ต่อผู้มี พระคุณ ประพฤติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คิดคดต่อผู้อื่น และชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย

ประการที่ ๔ ความซื่อสัตย์ต่อคณะ สังคม และประเทศชาติ กล่าวคือ ร่วมมือร่วมใจ กันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตนหรือเอาดีเข้าตัว และประจบสอพลอเพื่อ ความก้าวหน้าของตน^{๓๗}

^{๓๕} พระมหาเรื่องเดช ศรีประสม, “มโนทัศน์เรื่องสัจจะในพุทธปรัชญาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์ ศาสตรศาสตร มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า บทคัดย่อ.

^{๓๖} พระเทพรัตนมุนี (สายพงศ์ โอนมปญฺโญ/กองสินธุ์), “ศึกษาการแก้ปัญหาของเด็กและเยาวชนในเขต เทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ด้วยหลักกตัญญูกตเวทิตาธรรม ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย), ๒๕๕๒. หน้า ๗.

^{๓๗} ละมัย สุวรรณสิงห์, “การเปรียบเทียบคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและความกตัญญู กตเวทิตาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่มีการอบรมเลี้ยงดู เช่าวปัญญาและเช่าวารมณแตกต่างกัน วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗), หน้า ๑๒.

๑๑. พระมหาบุญกอง คุณารโ (มหา) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ความกตัญญู (กตญญูตา) ในพระพุทธศาสนาเถรวาท จากการศึกษาพบว่าความกตัญญู หมายถึงความตระหนักรู้ในคุณของบุคคล สัตว์ และสิ่งแวดลอม พระพุทธเจ้าตรัสว่า ความกตัญญู เป็นมงคลอันสูงสุด บุคคลที่มีชีวิตอยู่ด้วยความรู้สึกสำนึกในบุญคุณและคิดตอบแทนคุณ ย่อมนำความสุข ความเจริญ และสิริมงคลมาสู่ชีวิตตนเอง คนที่ขาดความกตัญญู ย่อมไม่น่าคบหา และเป็นสาเหตุนำมาซึ่งภัยพิบัติต่างๆ ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม หลักธรรมที่ส่งเสริมความกตัญญู เช่น พรหมวิหาร และสังคหวัตถุ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความรัก ความเมตตาต่อกันในสังคม ส่วนหลักธรรมอันเป็นปฏิปักษ์ต่อความกตัญญู เช่น อกุศลมูล และมีฉริยะ ซึ่งเป็นเหตุทำให้ความรัก ความเคารพ ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณลดน้อยลง เกิดช่องว่างระหว่างมนุษย์ ส่งผลให้มองไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องตอบแทนพระคุณ เป็นที่มาของความลบหลู่ การตีตนเสมอ และความอกตัญญูต่อผู้มีพระคุณต่อสถาบันและต่อธรรมชาติแวดล้อม ดังนั้นหากบุคคลทุกฝ่าย ได้ศึกษาและรู้คุณค่ารู้ประโยชน์และรู้โทษที่จะได้รับ จนสามารถนำหลักการเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในสังคมย่อมจะมีส่วนช่วยแก้ปัญหาสังคม อันจะส่งผลให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าและผาสุกมั่นคงสืบไป^{๓๘}

๑๒. กฤตรินทร์ นิมทองคำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร” พบว่ามีความซื่อสัตย์ไว้วางใจ ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติอันเหมาะสม มีความซื่อสัตย์ไม่คดโกง ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อมิตรสหายและมีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ ไม่คิดทรยศ ไม่เอาเปรียบ ไม่ทุจริต ไม่หลอกลวง และไม่หาประโยชน์ในทางมิชอบ เป็นผู้ตรงต่อเวลา พูดแต่ความจริง ละอายต่อบาป มีความรับผิดชอบ และยุติธรรม^{๓๙}

๑๓. พระมหาวัฒน์ พรอภิวฑฒโน (บุญมาก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเรื่องกตัญญูในวรรณคดีบาฬีพระพุทธศาสนา” จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่แสดงออก ถึงความสำนึกในบุญคุณแล้ว ทำตอบแทนคุณต่อผู้มีอุปการคุณ ความกตัญญูกตเวทิตะ เป็นวงศ์ของบัณฑิต การแสดงออกถึงความกตัญญูกตเวทิตะ ไม่จำกัดเฉพาะสำหรับคฤหัสถ์เท่านั้น แม้บรรพชิตก็ต้องยึดมั่นในความกตัญญูกตเวทิตะเช่นกัน “จุดเด่นของผู้มีความกตัญญู ก็คือจิตใจซื่อตรง ไม่ลืมบุญคุณคนอื่นแม้จะเพียงเล็กน้อยก็ตาม ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นอุปการคุณนั้น เทิดทูนบูชาผู้มีพระคุณ ทั้งต่อหน้าและ ลับหลัง” จึงเป็นเหตุให้คนที่มีความกตัญญู ได้รับประโยชน์ที่สมควรแก่ความดีนี้ ทั้งในปัจจุบันชาติและในสัมปรายภพเมื่อถึงยามคับขันเข้ามั่งจะแคล้วคลาดจากภัยอันตรายได้ด้วยอำนาจแห่งความกตัญญูตรงกันข้ามคนอกตัญญูที่ไม่รู้อุปการคุณของผู้มีคุณ ซึ่งเป็นคนที่ไม่น่าไว้วางใจที่สุดในโลก มักจะประสบความหายนะแก่ชีวิตไม่ช้าก็เร็วเมื่อถึงยามคับขันก็ไม่อาจรอดพ้นจากภัยอันตรายได้ เพราะความอกตัญญูเป็นเหตุ “การที่ไม่รับรู้บุญคุณผู้มีคุณ นับว่าเป็นความต่ำทรามของจิตใจอยู่แล้ว แม้หากยัง

^{๓๘} พระมหาบุญกอง คุณารโ (มหา) , “การศึกษาวิเคราะห์ความกตัญญู (กตญญูตา) ในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๖๘.

^{๓๙} กฤตรินทร์ นิมทองคำ , “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร ”, **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๔๒), หน้า บทคัดย่อ.

กลับเนรคุณทำร้ายผู้มีคุณอีก ก็เท่ากับเพิ่มโทษมหันต์ให้ตนเองโดยสิ้นเชิงซ้ำยังมีวิบากทุกข์ คือทุกข์ในเบื้องหน้า”^{๔๐}

๑๔. พระมหาประหยัด ปญญาโร (สุนนท์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “จริยธรรมที่ปรากฏในล้ากลอน” ได้ให้มุมมองเกี่ยวกับจริยธรรมในมิติต่างๆไว้อย่างน่าสนใจยิ่ง โดยศึกษาถึง ประเภทของจริยธรรมด้านคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในล้ากลอน จากการศึกษา พบว่าจริยธรรม ที่ปรากฏในล้ากลอนมีอยู่ ๒ ลักษณะ คือจริยธรรมด้านจารีต เช่น จริยธรรมสำหรับชนชั้นปกครอง รวมทั้งจริยธรรมของผู้อยู่ใต้การปกครอง เป็นต้น สำหรับจริยธรรมของบุคคลนั้น จะมีปรากฏอยู่ในกลุ่มครอบครัวและเครือญาติ ส่วนจริยธรรมด้านหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาพบว่าล้ากลอน จะสอนเรื่อง บุญกรรม การเวียนว่ายตายเกิด นรกสวรรค์ ศีล ทาน อบายมุข ไตรลักษณ์และความกตัญญูกตเวทีในพระพุทธศาสนาเป็นหลักจริยธรรมที่ถูกนำเสนอสู่สังคมในมิติต่างๆ แม้กระทั่งในเรื่องของบทล้ากลอนก็ไม่ละเลยที่จะพูดถึงคุณธรรมข้อนี้ เนื่องด้วยตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญที่บุคคลและสังคมพึงมีคุณธรรมข้อนี้ไว้ประจำอยู่ในจิตใจ เป็นเครื่องช่วยขัดเกลาให้จิตใจมีความประณีต ละเอียดย สุเมรอบคอบ เป็นเครื่องนำทางชีวิตให้ดำเนินไปด้วยการสำนึกกว่าการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมนั้น มนุษย์จะต้องพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ทอดทิ้งกัน”^{๔๑}

๑๕. พระมหาหิรพงษ์ ปญญาชิโร (มะพารัมย์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบคำสอนเรื่องกตัญญูในลัทธิขงจื๊อ กับในพระพุทธศาสนาที่มีต่อครอบครัวพบว่า หลักธรรมที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์และมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทาง กายภาพและทางสังคม ซึ่งทุกฝ่ายต่างก็อิงอาศัยกันอยู่ในฐานะมีบุญคุณต่อกันและจะต้องแสดงออกเป็นการตอบแทน ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ตามสมควรแก่อากาศและสถานะ “กตัญญู” ใน พระพุทธศาสนา ได้รับการประยุกต์ใช้ในสังคมมาตั้งแต่อดีตกระทั่งถึงปัจจุบัน “คุณธรรมข้อนี้ได้กลายมาเป็น “เสาหลัก” ที่จะช่วยพยุงหรือค้ำชูสังคมให้เกิดสันติสุขเกิดความร่มเย็น” ทั้งในสังคมจีนและสังคมไทย โดยเฉพาะในสังคมไทยปัจจุบัน หลักความกตัญญูที่มาพร้อมกับคนไทยเชื้อสายจีนและหลักความกตัญญูที่มาจากพระพุทธศาสนา ได้หล่อหลอมเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน จนไม่สามารถแยกออกจากกันได้”^{๔๒}

๑๖. ดวงเดือน พันธุนาวิน ได้ศึกษาวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย กล่าวถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนไทย แหล่งกำเนิดจริยธรรมคือสถาบันครอบครัวที่ให้กำเนิด ให้การอบรมเลี้ยงดูเยาวชนที่ได้รับความรักจากการเลี้ยงดู ว่ามีผลทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน ตัวแปรทางสังคมสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของบุคคลเป็นต้นเหตุของการก่อตัวทางจริยธรรม และการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมของบุคคลที่สำคัญ รวมไปถึงฐานะทางสังคม การศึกษา อาชีพ ก็เป็นสาเหตุให้

^{๔๐}พระมหาวัฒน์ พรอภิวฑฒโน (บุญมาก), “การศึกษาเรื่องกตัญญูในวรรณคดีพระพุทธศาสนา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า บทคัดย่อ.

^{๔๑}พระมหาประหยัด ปญญาโร (สุนนท์), “จริยธรรมที่ปรากฏในล้ากลอน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า บทคัดย่อ.

^{๔๒}พระมหาหิรพงษ์ ปญญาชิโร (มะพารัมย์), “การศึกษาเปรียบเทียบคำสอนเรื่องกตัญญูในลัทธิขงจื๊อ กับในพระพุทธศาสนาที่มีต่อครอบครัว”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑๗.

เยาวชนมีจริยธรรมและความประพฤติที่แตกต่างกันไปได้ และดวงเดือน พันธุนาวิน อ้างถึง โคล เบอร์ก (Kohlberg) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลกับระดับอายุ โดยอาศัยแนวคิดของเพียเจต์ ได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็น ๖ ชั้น เรียงเหตุผลตามระดับอายุของผู้ใช้เหตุผล ซึ่งพัฒนาการของเหตุผลเชิงจริยธรรม ทั้ง ๖ ถูกจัด เป็น ๓ ระดับ ดังนี้ พฤติกรรมระดับก่อนเกณฑ์ หมายถึง ระดับของการตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้อื่น พฤติกรรมระดับตามเกณฑ์ หมายถึง ระดับของการกระทำตามเกณฑ์ของกลุ่มย่อยๆ ของตนหรือทำตามกฎหมายหรือหลักศาสนา แต่ยังต้องมีการควบคุมจากภายนอก พฤติกรรมระดับเหนือเกณฑ์ หมายถึง ระดับของการตัดสินใจข้อขัดแย้งต่างๆ ด้วยการคิดตรองด้วยตนเองเสียก่อน จึงตัดสินใจ แล้วแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่า จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น ได้รับอิทธิพลจากสังคมด้วย บุคคลที่เกิดมาในสังคมจะต้องเรียนรู้และยอมรับกฎเกณฑ์ ระเบียบ ประเพณีในสังคมของตน เพื่อให้เกิดความสุขและเป็นที่ยอมรับในสังคม^{๔๓}

๑๗. พระมหาภูเนต จันทรจิต ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หน้าที่ของมารดาบิดาในพุทธจริยศาสตร์” พบว่า บุตรธิดามีหน้าที่ปฏิบัติต่อมารดาบิดาในฐานะเป็นผู้มีความกตัญญูทวนเวียนต่อบุคคล คือ การรู้คุณและกระทำตอบแทน เป็นคุณธรรมที่ได้รับการปลูกฝังจากมารดาบิดาซึ่งสามารถป้องกันทางเสื่อมมิให้บุตรธิดาเป็นผู้อกตัญญู ไม่รู้บุญคุณผู้อื่นได้ การกระทำหน้าที่ตอบแทนมารดาบิดาของบุตรธิดา สามารถกระทำได้ ดังนี้ ๑. กระทำให้ท่านเป็นผู้มีศรัทธามั่นคง ๒. กระทำให้ท่านเป็นผู้มีศีลธรรม ๓. กระทำให้ท่านเป็นผู้เสียสละ ๔. กระทำให้ท่านเป็นผู้มีปัญญา^{๔๔}

๑๘. พระมหาอภิวิชญ์ ธีรปัญญา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาการเมืองของขงจื๊อกับพุทธปรัชญาเถรวาท กล่าวว่า ความกตัญญูที่บุตรธิดาพึงต่อบิดามารดานั้น ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานแห่งความดี คือรากฐานของมนุษย์ ดังที่ขงจื๊อกล่าวว่า ยามพ่อแม่มีชีวิตอยู่ รู้จักปรนนิบัติรับใช้ท่านอย่างจริงใจ ยามพ่อแม่จากไปยังระลึกละอายอยู่เสมอ บุตรธิดาที่มีความกตัญญูจะต้องแสดงออกทั้งทางกาย วาจาและใจ “การกระทำของมนุษย์ไม่มีอะไรยิ่งใหญ่กว่าการกตัญญูทวนเวียนต่อบิดามารดา เพราะความกตัญญูเป็นกฎแห่งสวรรค์เป็นความเที่ยงธรรมของโลกและเป็นหน้าที่ของมนุษย์ที่พึงปฏิบัติต่อกัน”^{๔๕}

๑๙. พระมหาพรสวรรค์ กิตติวโร (จันโปรด) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ” ได้กล่าวถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ ไว้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกและต้องฝึก ต้องพัฒนา การพัฒนามนุษย์ถือว่าเป็นความคิดรากฐานที่สำคัญที่สุด การเกิดระบบจริยธรรมในพระพุทธศาสนาขึ้นมาก็เพราะถือว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกฝนพัฒนาได้ การพัฒนามนุษย์ด้วยหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนานั้นพบว่า ชีวิต

^{๔๓} ดวงเดือน พันธุนาวิน, จริยธรรมของเยาวชน, (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร : ๒๕๒๐), หน้า บทคัดย่อ, ๒๐.

^{๔๔} พระมหาภูเนต จันทรจิต, “หน้าที่ของมารดาบิดาในพุทธจริยศาสตร์”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล๒๕๔๑), หน้า บทคัดย่อ.

^{๔๕} พระมหาอภิวิชญ์ ธีรปัญญา, “การศึกษาเปรียบเทียบปรัชญาการเมืองของขงจื๊อกับพุทธปรัชญาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย๒๕๔๒), หน้า ๖.

มนุษย์นั้นมีจุดมุ่งหมายของชีวิต คือ ความสุข ความอิสรภาพ ความดีงามของชีวิต การพัฒนามนุษย์ตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมการพัฒนามนุษย์ให้ได้ครบทั้งกาย วาจา และใจ เมื่อมนุษย์ได้พัฒนาทั้งกาย วาจา และใจ ไปในทางที่เป็นกุศลกระทำตนให้เป็นคนดี พร้อมทั้งยังปฏิบัติต่อคนรอบข้างด้วยความดี เมื่อทุกคนเป็นคนดีประพาศปฏิบัติต่อกันเป็นจำนวนมาก สังคมที่อยู่ก็เป็นสังคมของคนดี โดยไม่ยึดเอาประโยชน์ของตนเป็นเกณฑ์ และยังเป็นการพัฒนาที่มีธรรมะเป็นพื้นฐาน ต่อการแก้ปัญหาของมนุษย์ โดยมีหลักการปฏิบัติรวมลงในไตรสิกขา เป็นการพัฒนาทางกาย วาจา จิตและปัญญา สามารถพัฒนามนุษย์ได้ทุกระดับชั้น ให้อยู่ในระเบียบวินัยของสังคม เป็นการส่งเสริมให้ชีวิตก้าวหน้าในสังคมและมีส่วนร่วมช่วยสร้างสรรค์สังคมให้สงบสุข เพราะผู้ที่ปฏิบัติตามหลักของศีลธรรมตามกุศลกรรมบถ จะไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน และไม่ทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อน^{๔๖}

จากการ ทบทวน เอกสาร และงานวิจัยดังกล่าวมา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า มีการกล่าวถึงความเชื่อตรงในหลายประเด็น เช่น การดำเนินชีวิตด้วยความเชื่อตรงตามหลักพระพุทธศาสนานั้นสอนให้ดำรงตนอยู่ในครรลองของความซื่อสัตย์สุจริต ธรรมะจะรักษาผู้ที่คิด พูด ทำอย่างซื่อตรงให้มีความสุขทั้งแก่ตนเอง ครอบครัว และสังคม ทั้งในโลกนี้ และโลกหน้า การดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริตประกอบไปด้วยการประพฤติชอบด้วยกาย วาจา และใจ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงสอนไว้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดีทุกอย่าง จึงต้องฝึกฝนให้เกิดในตัวเอง เพื่อจักได้เป็นคนดีมีประโยชน์ มีชีวิตที่เจริญมั่นคง ความซื่อตรงจึงถือได้ว่าเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาชีวิต เพื่อใช้เป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันทั้งในการดำเนินชีวิต การคบค้าสมาคม การทำงาน ตลอดจนการอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เป็นผู้ที่มีความอาจหาญในการเจรจา กล่าวพูดกล่าวอย่างตรงไปตรงมา เป็นคนพูดจริงทำจริง มีสัจจะและจริงใจ ส่วนด้านการปลูกฝังความเชื่อตรงตามแนวทางพระพุทธศาสนานั้น ยังไม่พบว่ามีการวิจัยใดได้ทำการศึกษาวิเคราะห์การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศก ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจใคร่ศึกษาและทำการวิจัยเรื่องนี้ เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนานักเรียนได้ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป

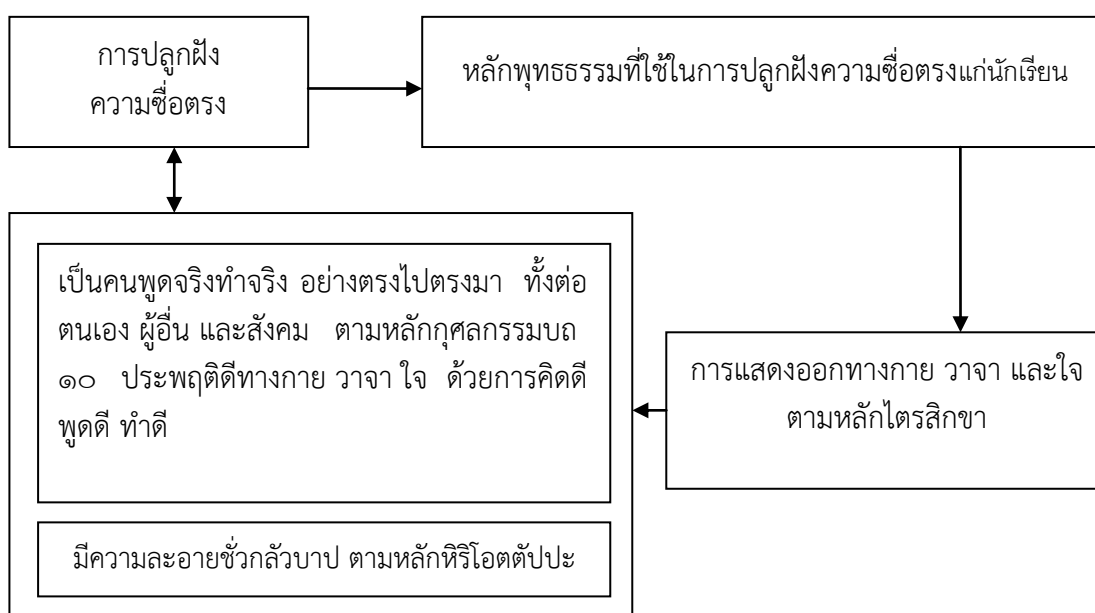
๑.๗ วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และ ภาควิชา (Qualitative Research) ศึกษาโดยการวิเคราะห์ แนวคิดทฤษฎี ข้อมูล ที่ค้นพบจากแหล่งเอกสารทั้งที่ได้มาจาก คัมภีร์ ทาง พระพุทธศาสนา และเอกสารหนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จากการค้นคว้าแนวคิด หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบปลูกฝังและการพัฒนาความเชื่อตรงแก่เยาวชนซึ่งเป็นนักเรียนตามหลักพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) คือวิธีการนำข้อมูลมาจัดเป็นระบบ หาความหมาย แยกแยะ

^{๔๖} พระมหาพรตธรรมรักษ์ กิตติวโร (จันโปรด), “ศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๕๕๔), หน้า ๑๑๑-๑๑๒.

องค์ประกอบ หาความสัมพันธ์เชื่อมโยงของข้อมูลนำมาสังเคราะห์ ดีความ และสรุปผลเพื่อการเสนอแนะการปลูกฝังความซื่อตรงแก่นักเรียน โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

๑.๗.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีแนวความคิดในการศึกษาวิเคราะห์ การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศก โดยนำไปสู่กระบวนการวิจัย คือ ขั้นที่ ๑ ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีหลักคำสอนความซื่อตรงตามหลักพระพุทธศาสนา ที่เกี่ยวข้องเป็นลำดับแรกของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือความต้องการพัฒนาและปลูกฝังความซื่อตรงให้มีขึ้นในนักเรียนตามหลักพุทธธรรม ด้วยหลักไตรสิกขา หลักกุศลกรรมบถ ๑๐ หลักหิริโอตตปปะ จากนั้น ขั้นที่ ๒ ปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนให้เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตนชอบโดยการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ด้านความซื่อตรงของนักเรียน ตามหลักไตรสิกขา ฝึกรักษาศีล ให้นักเรียนได้เจริญสติมีสมาธิอย่างต่อเนื่อง เป็นสัมมาทิฐิเกิดปัญญาเข้าสู่ไตรสิกขาด้วยการ ปฏิบัติตนประพฤติปฏิบัติดีทั้งทางกาย วาจา ใจ และ ขั้นที่ ๓ วิเคราะห์ การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศกเป็นคนพูดจริงทำจริงอย่างตรงไปตรงมาทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ ประพฤติดีทางกาย วาจา ใจ ด้วยการคิดดี พูดดี ทำดี มีความละเอียดซื่อสัตย์สุจริตตามหลักหิริโอตตปปะ

๑.๗.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้กระบวนการศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากข้อมูลเอกสาร คือ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความเชื่อตรง โดยทำการศึกษาวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและภาคสนาม ทำการศึกษาค้นคว้าของการปฏิบัติ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยในสองภาคโดยมีแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

๑. ศึกษาวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพจากภาคเอกสาร

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหามงคลราชวิทยาลัย ซีดีรอมพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซีดีรอมพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหามงคลราชวิทยาลัย

๒) เอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ ตำรา หนังสือ งานวิจัยและเอกสาร บทความต่างๆ ที่เป็นงานเขียนเกี่ยวกับการปลูกฝังความเชื่อตรง

โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวน เรื่อง วิเคราะห์ การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทิวธาภิเศก เป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักความเชื่อตรงตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในส่วนที่เกี่ยวกับนิยามและความหมายที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนลักษณะของความเชื่อตรง ประเภทของหลักความเชื่อตรง อาณิสสของผู้นั้นที่มีความเชื่อตรง แนวคิดทฤษฎีและหลักคำสอนการปลูกฝังความเชื่อตรงตามหลักพระพุทธศาสนา

๒. ศึกษาวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัย สัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์ เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) สัมภาษณ์โดยใช้ข้อคำถามในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์ การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทิวธาภิเศก โดยผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกเป็น บุคคลที่มีชื่อเสียง สร้างคุณประโยชน์ให้กับพุทธศาสนาและประเทศชาติ ได้แก่ นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิองค์กรคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม/องค์กรมหาชน) ตัวแทนครูแกนนำพัฒนาศักยภาพเสริมสร้างความเชื่อตรง (โรงเรียนทิวธาภิเศก) รวมทั้งหมด ๑๗ รูป/คน

การสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ “วิเคราะห์การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทิวธาภิเศก” สร้างขึ้นตามกรอบวัตถุประสงค์ของการสำรวจ เพื่อศึกษาความเชื่อตรงตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทิวธาภิเศก และเพื่อวิเคราะห์การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทิวธาภิเศก การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อวิเคราะห์ การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทิวธาภิเศก นั้น ประเด็นที่จะสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะศึกษาไว้ ๕ ประเด็น คือ

ประเด็นที่ ๑ ท่านมีความเห็นในเรื่อง ความเชื่อตรงตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างไร

ประเด็นที่ ๒ ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงออกและการปฏิบัติตนในเรื่องความเชื่อตรงของเยาวชนในปัจจุบันอย่างไรบ้าง

ประเด็นที่ ๓ ท่านมีวิธีการในการ “การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธ” อย่างไรบ้าง

ประเด็นที่ ๔ ท่านมีรูปแบบหรือแนวทางในการปลูกฝังความเชื่อตรงตามแนวพุทธศาสนาแก่เด็กนักเรียนอย่างไรบ้าง

ประเด็นที่ ๕ ขอให้ท่านเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำรูปแบบการปลูกฝังความเชื่อตรงแก่เด็กนักเรียนโรงเรียนทิวธาภิเศก

๓. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จากการสุ่มเจาะจง (Purposive sampling) ที่ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกเอง โดยมีนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนาทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ ประกอบด้วย

ก. ฝ่ายบรรพชิต

๑. พระศรีคัมภีรญาณ, ศ.ดร. (สมจินต์ สมมาปญโญ) ^{๔๗} รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
๓. พระราชสิทธิเมธี วิ. (พระมหาบุญชิต ญาณสวโร) ,ดร. วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร
๔. พระมหาสุรศักดิ์ ปจฺจนตเสโน, ดร. รองคณบดีคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. พระมหาบูรณะ ชาตเมโธ, ดร. กลุ่มงานคัมภีร์พระพุทธศาสนา กองวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๖. พระปลัดสมภาร สมภาโร, ผศ. คณะ ๕ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร
๗. พระคุณี เมธังกูโร เจ้าอาวาสวัดทุ่งไผ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัด ชุมพร วิทยาการและผู้แทนศาสนา (พุทธ) จัดอบรมค่ายศาสนิกชนสัมพันธ์เสริมสร้างความเชื่อตรง (แกนนำครู/นักเรียน)

^{๔๗} ปัจจุบันคือ พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ข. ฝ่ายคฤหัสถ์

๑. ศาสตราจารย์พิเศษจางค์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต ที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเป็นอุปนายกสภาพระพุทธศาสนาแห่งโลก

๒. ผศ.ดร. สุเทพ พรหมเลิศ หัวหน้าภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. รศ.ดร. สมทิธิพล เนตรนิมิตร ผอ. โครงการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชา พระไตรปิฎก

๔. ดร. บุญเลิศ โอธสุ ผอ. โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ผู้บริหารสูงสุดโรงเรียนสัตยาไส จ. ลพบุรี

๖. รศ.ดร. ประสงค์ ราชณสูล

๗. นางศิริพร ถิ่นมั่น ครูโรงเรียนทวิธาภิเศก

๘. นายจิรวุฒิ โคตรสมบัติ ครูโรงเรียนทวีธาภิเศก

๙ . นางสาวบุปผา ไทยกิ่ง ครูโรงเรียนทวีธาภิเศก

๑๐ . ผศ. รังษี สุนทรต์ ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

๔. นำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิจัย

นำข้อมูลจากเอกสารที่รวบรวมได้และจากการสัมภาษณ์
ซึ่งlickผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์

๕. ศึกษาวิจัยข้อมูลภาคสนาม

๑) การศึกษาวิจัย ภาควิชาการ เรื่อง “ วิเคราะห์ การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียน โรงเรียนทิวาภิเศก” ใช้วิธีนำข้อมูลจากการ สัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่มีชื่อเสียงและมีความสำคัญที่สร้างคุณประโยชน์ให้กับพุทธศาสนาและประเทศชาติ ได้แก่ นักวิชาการและ ผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิองค์กรคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม/องค์กรมหาชน) ตัวแทนครูแกนนำพัฒนาศักยภาพเสริมสร้างความซื่อตรง (โรงเรียนทิวาภิเศก) รวมทั้งหมด ๑ ๗ รูป/คน โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ ไปปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียน โรงเรียนทิวาภิเศก ในเยาวชนที่ได้ไปทดลองในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒/๑ โรงเรียนทิวาภิเศก เป็นกลุ่มที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคุณธรรมจริยธรรมแนวพุทธ) จำนวน ๕๐ คน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม (questionnaire) จำนวนทั้งสิ้น ๕๐ ชุด จากนั้น ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล ทำการวิเคราะห์และประมวลผลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive method) และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน (inferential method) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล

๒) แบบสอบถาม การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนนักเรียน ๕๐ คน (ได้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒/๑ โรงเรียนทวีธาภิเศก (เฉพาะกลุ่มที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคุณธรรมจริยธรรมแนวพุทธ) และจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

๑.๗.๓ ขั้นตอนการนำไปทดลองใช้ปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียน ทวีธาภิเศก

๑. ตอบแบบสอบถามการ ปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศกและข้อเสนอแนะ

๒. การประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

๓. จัดหลักสูตร การเรียนการสอนสอดแทรกคุณธรรมความซื่อตรงในชั่วโมงเรียน สัปดาห์ละ ๓ ครั้งๆ ละ ๒๐ นาที (หรือเท่ากับ ๑ ชม. : สัปดาห์) : จำนวนทั้งสิ้น ๑๘ ชั่วโมง : ๑ ภาคเรียน

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้เป็น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒/๑ โรงเรียนทวีธาภิเศก (เฉพาะกลุ่มที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคุณธรรมจริยธรรมแนวพุทธ) จำนวน ๕๐ คน

ตารางที่ ๓.๑ แสดง จำนวน กลุ่มตัวอย่าง ของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม “วิเคราะห์ การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก”

ลำดับ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน
๑.	นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒/๑ โรงเรียนทวีธาภิเศก (เฉพาะกลุ่มที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคุณธรรมจริยธรรมแนวพุทธ)	๕๐

ตารางที่ ๑.๑ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

๑.๗.๔ ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก โดยการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนสอดแทรกคุณธรรมความซื่อตรงในชั่วโมงเรียน วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ส ๒๒๑๐๒) ในสาระหน้าที่พลเมือง และสาระพระพุทธศาสนา ของ ม.๒/๑ สัปดาห์ละ ๓ ครั้งๆ ละ ๒๐ นาที (หรือเท่ากับสัปดาห์ละ ๑ ชั่วโมง) ตั้งแต่ ตุลาคม ๒๕๕๙ - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ จำนวน ๑๘ ชั่วโมง หรือ ๑ ภาคเรียน หลังจบกิจกรรมให้นักเรียนตอบแบบสอบถามประเมินความรู้และการประพฤติปฏิบัติตนด้านความซื่อตรง เรื่อง “วิเคราะห์การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก”

๑.๗.๕ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ก. ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่

- ๑) สถานะในครอบครัว
- ๒) อายุ
- ๓) การอยู่อาศัยในครอบครัวในปัจจุบัน
- ๔) ศาสนาที่นักเรียนนับถือ
- ๕) ระดับการศึกษา
- ๖) อาชีพของผู้ปกครอง

ข. ตัวแปรตาม คือ ความรู้และพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านความซื่อตรงของนักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศก ในกลุ่มที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคุณธรรมจริยธรรมแนวพุทธ

- ๑) ความรู้ด้านความซื่อตรงของนักเรียน
- ๒) พฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านความซื่อตรงของนักเรียน (ด้านศีล ด้านสมาธิ และด้านปัญญา)

๑.๗.๖ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. แนวทางในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะ ดังนี้

ก) การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ “วิเคราะห์การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศก” ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา จากนั้นกำหนดเป็นกรอบปัจจัยที่ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

๒) สร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด เพื่อนำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๕๐ คน จากนั้นนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมทั้งรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๓) ปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา

๔) นำเครื่องมือที่ผ่านการแนะนำและผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้ว มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

๕) นำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบก่อนใช้จริงว่า ข้อความที่ใช้ในแบบสอบถามสื่อสารภาษาได้เข้าใจถูกต้องตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่ แล้วนำผลที่ได้มาแก้ไขและปรับปรุงให้ตรงตามวัตถุประสงค์ต่อไป

๖) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปปรับปรุงแก้ไขและนำไปปฐกษา คณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อนำไปใช้เป็นแบบสอบถามชุดจริงต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงรูปแบบเกี่ยวกับ การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศก เพื่อให้สามารถดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) เพื่อศึกษาความซื่อตรงตามหลักพระพุทธศาสนา (๒) เพื่อปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศก (๓) เพื่อวิเคราะห์การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศก จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๕๐ คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จากนั้นผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับ ดังนี้

๑. ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม

๒. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวัดความรู้ด้านความซื่อตรงของนักเรียน

๓. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวัดพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านความซื่อตรงของนักเรียน

๔. ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แนวทางในการปลูกฝังพฤติกรรม การปฏิบัติตนด้านความซื่อตรงของนักเรียน

๕. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบสมมติฐาน

โดยใช้แบบสอบถาม ทดลองในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒/๑ โรงเรียนทวิธาภิเศก (เป็นกลุ่มที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคุณธรรมจริยธรรมแนวพุทธ) จำนวน ๕๐ คน ซึ่งผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังมีรายละเอียดแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด จำแนกตาม สถานะในครอบครัว อายุ การอยู่อาศัยในครอบครัว ในปัจจุบัน อาชีพของผู้ปกครอง ศาสนาที่นักเรียนนับถือ และระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และปลายเปิด (open-ended) วิเคราะห์โดยการหาจำนวนและร้อยละ ในแต่ละข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามวัดความรู้และ พฤติกรรมการปฏิบัติตน ด้านความซื่อตรงของนักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศก (กลุ่มที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคุณธรรมจริยธรรม) (ด้านศีล ด้านสมาธิ ด้านปัญญา) มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) คือ มาก ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน ๔๕ ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนน ดังนี้

มากที่สุด ให้	๕ คะแนน
มาก ให้	๔ คะแนน
ปานกลาง ให้	๓ คะแนน
น้อย ให้	๒ คะแนน
น้อยที่สุด ให้	๑ คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนน

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
๔.๒๑- ๕.๐๐	มีความเห็นในระดับมากที่สุด
๓.๔๑- ๔.๒๐	มีความเห็นในระดับมาก
๒.๖๑- ๓.๔๐	มีความเห็นในระดับปานกลาง
๑.๘๑- ๒.๖๐	มีความเห็นในระดับน้อย
๑.๐๐ - ๑.๘๐	มีความเห็นในระดับน้อยที่สุด

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อความหมายตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	=	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	=	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	=	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	=	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 ตัวแปร (t - distribution)
F	=	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า ๒ ตัวแปร (F - distribution)
Person's r	=	ค่าสถิติสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Person's Product Moment Correlation Coefficient)
p-value	=	ค่าความน่าจะเป็น (Probability)
H_0	=	สมมติฐานหลัก (Null Hypothesis)
H_1	=	สมมติฐานรอง (Alternative Hypothesis)
*	=	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางในการปลูกฝังความซื่อตรงของนักเรียนโรงเรียนทิวธาภิเศก มีลักษณะเป็นคำถามให้ตอบได้โดยเสรี

๑.๗.๗ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยตนเองตามขั้นตอนดังนี้

๑. ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนทวีธาภิเศก ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตทำการแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างในการปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก จำนวน ๕๐ ชุด

๒. ติดต่อโรงเรียนเพื่อนัดหมายวัน เวลา ในการแจกและเก็บรวบรวมข้อมูล

๓. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับกลุ่มตัวอย่าง

๔. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม (questionnaire) ไปแจกกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒/๑ โรงเรียนทวีธาภิเศก (เป็นกลุ่มที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคุณธรรมจริยธรรมแนวพุทธ) โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการแจกแบบสอบถามและชี้แจงการใช้เครื่องมือตามเอกสารที่ได้จัดเตรียมไว้ด้วยตนเอง เพื่อลดความตึงเครียดและให้นักเรียนวางใจว่าไม่มีผลกระทบต่อผู้เรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริงมากที่สุด จำนวน ๕๐ ชุด

๕. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างตาม วัน เวลา ที่นัดหมายไว้ด้วยตนเอง ทั้งหมด จำนวน ๕๐ ชุด เก็บข้อมูลได้จากกลุ่มตัวอย่างครบ จำนวน ๕๐ ชุด

๖. ตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่ได้รับการตอบไม่สมบูรณ์หรือมีร่องรอยระบุถึงการไม่ตั้งใจทำแบบสอบถามโดยพิจารณาตามขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

๗. ทำการลงรหัสและจัดระบบข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

๘. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินผลทางสถิติและรายงานผลการวิจัย

๑.๗.๘ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม การปลูกฝังความซื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวีธาภิเศก จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนนักเรียน ๕๐ คน (ได้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๒/๑ โรงเรียนทวีธาภิเศก (เป็นกลุ่มที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคุณธรรมจริยธรรม แนวพุทธ) ตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ คือนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานะในครอบครัว อายุ การอยู่อาศัยในครอบครัว ในปัจจุบัน ศาสนาที่นักเรียนนับถือ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยการหาจำนวนและร้อยละ ในแต่ละข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

๑) ข้อมูลการวัดความรู้ด้านความซื่อตรงของนักเรียน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

๒) ข้อมูลการวัดพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านความซื่อตรงของนักเรียน ประกอบด้วย ด้านศีล ด้านสมาธิ และด้านปัญญา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละข้อ และประมวลผลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive method) และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน (inferential method) นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

๓) ข้อมูลความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แนวทางในการปลูกฝังพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านความซื่อตรงของนักเรียน วิเคราะห์โดยการหาจำนวนและร้อยละ ในแต่ละข้อ นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานใช้สถิติ t-test f-test และ Pearson Correlation สำหรับใช้ทดสอบสมมติฐาน

๑) สรุป วิเคราะห์สังเคราะห์ นำเสนอเป็นรายงานการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์

๒) กระบวนการวิจัย กรอบแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องที่นำมาใช้ในการศึกษา (Research Process Desing)

๑.๗.๙ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของคำถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า ๐.๕ ทุกข้อ

๒. สำหรับ ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของ เครื่องมือสัมภาษณ์ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

๑) พระมหาบุรณะ ชาทเมธ , ดร.

๒) รศ.ดร. สมิตีพล เนตรนิมิตร

๓) ผศ.ดร. สุเทพ พรหมเลิศ

๔) ดร. บุญเลิศ โอธสุ

๕) ผศ.ดร. วุฒินันท์ กันทะเตียน

๓. สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม จำนวน ๓ ท่าน ประกอบด้วย

- ๑) พระครูโกศลศาสนบัณฑิต, ผศ.ดร.
- ๒) รศ.ดร. สมิตีพล เนตรนิมิตร
- ๓) ดร. บุญเลิศ โอธสุ

๔. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนโรงเรียนทิวธาภิเศก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๒ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น

๕. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์ เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

๑.๗.๑๐ กระบวนการวิจัย (Research Process Desing) แสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ๘.๑ ได้ทราบความเชื่อตรงตามหลักพระพุทธศาสนา
๑. ๘.๒ ได้ปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศก
๑. ๘.๓ ได้ศึกษาวิเคราะห์ การปลูกฝังความเชื่อตรงแนวพุทธแก่นักเรียนโรงเรียนทวิธาภิเศก

๑.๘.๔ ได้องค์ความรู้ใหม่ และรูปแบบ (Model) ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันใน การปลูกฝังความเชื่อตรงแก่นักเรียน